

VLoF

Vereniging Lerarenopleiders
Frans

SRNU

Stichting Romanisten aan
Nederlandse Universiteiten

De Onderwijscoöperatie

Betreft: verdiepingsfase Onderwijs 2032

19 augustus 2016

Geachte leden van de Onderwijscoöperatie,

Na de adviesfase Onderwijs 2032 is nu de verdiepingsfase gestart. De Onderwijscoöperatie leidt deze fase. De afgelopen maanden hebben wij gesprekken gevoerd met het ministerie van OCW over de positie van de Franse taal en cultuur binnen het Nederlands onderwijs. Eén van de uitkomsten van deze gesprekken is het advies van het ministerie om deel te nemen aan de verdiepingsfase van Onderwijs 2032. Ondanks een eerder verzoek van onze kant hebben wij onze bijdrage aan het proces van de verdiepingsfase nog niet kunnen leveren. Wij vinden dit echter wel van groot belang omdat wij een grote groep mensen vertegenwoordigen; namelijk 2000 docenten die de petitie *'Roep de afbraak van het onderwijs Frans een halt toe!'* hebben ondertekend en alle betrokkenen van bovengenoemde organisaties. We vertegenwoordigen dus een groot deel van de docenten Frans in het vo en het hoger onderwijs. De stem van deze grote groep verdient het om in de verdiepingsfase meegenomen te worden. Daarom verzoeken wij de leden van de Onderwijscoöperatie om een persoonlijk gesprek.

Wij zouden de volgende input graag met de Onderwijscoöperatie bespreken:

De ondertekening van de petitie *'Roep de afbraak van het onderwijs Frans een halt toe!'* die door 2000 docenten is ondertekend. Deze petitie roept op de volgende drie belangrijke zaken te realiseren:

- De keuze voor het Frans als tweede moderne vreemde taal (mvt) dient voor iedere leerling open te staan.
- De minimum lessentabel in de basisvorming en het voorgeschreven aantal SLU's in de Tweede Fase dienen te worden gerespecteerd.

- Een andere weging voor de vier vaardigheden in het cijfer van het eindexamen is noodzakelijk. Het gewicht van 50% voor leesvaardigheid in het CSE dient te dalen naar 25% (gezien er vier vaardigheden bestaan: lezen, schrijven, luisteren en spreken), terwijl een andere vaardigheid toegevoegd moet worden aan het CSE.

Wij zijn van mening dat de commissie Schnabel in hun advies te weinig rekening heeft gehouden met het vreemde talen onderwijs in Nederland. Wij kunnen ons er dan ook niet in vinden dat alleen Engels genoemd wordt als verplicht onderdeel van het kerncurriculum. Dit is een veel te eenzijdige benadering van Europa en de wereld en houdt onvoldoende rekening met de huidige Nederlandse samenleving en belangen. Deze zorg over het behoud van de moderne vreemde talen anders dan Engels wordt breed gedragen. Zo verscheen in mei 2016 het advies *Internationaliseren met ambitie* van de Onderwijsraad. In dit advies wordt geconcludeerd dat *'het moderne vreemdetalenonderwijs in Nederland voor veel leerlingen grotendeels uit Engels bestaat'* en dat *'de aandacht voor Duits en Frans afneemt'* (zie de link onderaan deze brief). De Onderwijsraad schrijft in hun advies: *'eenzijdige aandacht voor één vreemde taal brengt onevenwichtigheid in de aandacht voor andere culturen met zich mee. Het gebeurt nu te vaak dat de dominantie van Engels ertoe leidt dat de aandacht voor andere landen en culturen achterblijft. [...] In de beroepswereld is meertaligheid een pre'*. Volgens het advies *'dient de overheid te monitoren en te waarborgen dat op stelselniveau voldoende aandacht aan andere moderne vreemde talen besteed wordt'*. Naast het onvoldoende rekening houden met de belangen van het vreemde talen onderwijs in Nederland houdt het advies van de commissie Schnabel geen rekening met Verdrag van Lissabon waarin afgesproken is dat iedere Europese burger minimaal twee vreemde talen leert. Kortom: alleen Engels als verplicht onderdeel van het kerncurriculum zoals de commissie Schnabel suggereert is volstrekt onvoldoende en zal ontegenzeggelijke schade berokkenen aan de positie van Nederland in Europa en in de wereld.

Wij pleiten dan ook voor een verplicht behoud van de buurtalen Duits en Frans in het kerncurriculum (zoals nu ook het geval is). Frankrijk, België en Duitsland zijn niet alleen onze buurlanden, maar ook onze grootste handelspartners. Duitsland en Frankrijk zijn bovendien de belangrijkste spelers binnen de Europese Unie. Niet alleen in economisch opzicht, maar ook in geografisch, sociaal en cultureel opzicht is een goede kennis van deze landen en de bijbehorende talen Duits en Frans dan ook onmisbaar binnen het Nederlandse onderwijs. Het belang van samenwerking en kennis van onze buurtalen en buurlanden wordt bovendien steeds belangrijker in een samenleving waar onderwerpen als Brexit, terrorisme en vluchtelingenproblematiek aan de orde van de dag zijn. Alleen Engels is niet afdoende, maar ook Duits en Frans dienen aangeboden te worden. Het onderwijs in Duits en Frans is de afgelopen jaren verwaarloosd en Onderwijs 2032 is het moment om deze talen hun belangrijke plaats binnen het Nederlandse onderwijs terug te geven. Nederlanders stonden jarenlang bekend als een volk dat hun vreemde talen goed sprak, maar tegenwoordig spreken te weinig mensen Duits en Frans. Verschillende bevindingen hebben aangetoond dat wij daardoor enorm

veel kansen mislopen. De wereld zal de komende jaren blijven veranderen, maar Duitsland, België en Frankrijk zullen altijd buurlanden van Nederland blijven, ook in 2032. De Fenedex heeft een paar jaar terug al laten weten dat Nederland jaarlijks miljarden misloopt door onvoldoende beheersing van alleen al het Frans en wij geven de talen Frans en Duits via Onderwijs 2032 dan ook graag hun positie terug zodat we het tij kunnen keren.

Bij dezen willen wij graag tevens van de gelegenheid gebruik maken om onze zorgen te uiten omtrent de eindniveaus van de moderne vreemde talen in het algemeen. In het Centraal Schriftelijk Eindexamen wordt alleen leesvaardigheid getoetst. Dit is een te eenzijdige benadering van taal omdat een taal bestaat uit vier vaardigheden: luisteren, lezen, spreken en schrijven. De Onderwijsraad noemt ook dit punt in hun advies *Internationaliseren met ambitie: 'Het vreemdetalenonderwijs in Nederland zelf is al eenzijdig. De aandacht gaat grotendeels naar lezen en schrijven en minder naar luisteren en spreken.'* De Visiegroep Frans pleit er daarom voor om naast leesvaardigheid een tweede vaardigheid in het centraal examen om te nemen, bij voorkeur luistervaardigheid, omdat het Cito deze examens al paraat heeft. Het Schoolexamen behelst dan schrijfvaardigheid, spreekvaardigheid (en literatuur). Zo ontstaat een evenwichtigere verdeling van de vier vaardigheden (25% voor leesvaardigheid i.p.v. 50%) en kunnen docenten meer aandacht besteden aan mondelinge taalvaardigheden.

Opmerkelijk is dat de Onderwijsraad deze verdeling al ondersteunt bij een ander punt uit haar advies: *'Bij de moderne vreemde talen kan overwogen worden het centraal examen te vervangen door een internationaal gecertificeerd en geijkt examen op een hoger niveau' zoals Cambridge (Engels), DELF (Frans) of Goethe (Duits). [...] 'Er kan een koppeling van eindniveaus aan het Europees Referentie Kader (ERK) overwogen worden.'* In een ideale situatie zouden leerlingen na de verdiepingsfase van Onderwijs 2032 geen taallessen meer volgen op basis van hun schoolniveau vmbo, havo of vwo, maar zouden de klassen ingedeeld worden op ERK-niveau (Europees Referentie Kader, een vastgesteld Europees raamwerk van niveaubeschrijvingen voor talen: A1/A2/B1/B2/C1/C2). Op deze manier zouden talige leerlingen eerder kunnen doorstromen naar een hoger niveau en minder talige leerlingen les krijgen op een lager niveau wat beter zou aansluiten bij de behoefte van de leerling en differentiatie voor de docent gemakkelijker maakt. Bovendien zou voor ieder taalniveau dat de leerling behaalt een certificaat uitgereikt kunnen worden, iets wat ook de motivatie voor het leren van moderne vreemde talen enorm ten goede zou komen!

De Visiegroep Frans ziet dan ook graag dat de volgende input meegenomen wordt in het onderzoeksverslag van de Onderwijscoöperatie:

- **Wij pleiten ervoor dat alle leerlingen in de onderbouw van het vo verplicht Duits en Frans leren op A2-niveau van het Europees Referentie Kader**
- **In de bovenbouw havo leren alle leerlingen Duits of Frans op B1-niveau**
- **In de bovenbouw vwo leren alle leerlingen Duits of Frans op B2-niveau**

- **De advies-urentabel voor moderne vreemde talen wordt daarbij gerespecteerd**
- **In het Centraal Schriftelijk Eindexamen wordt voortaan een tweede vaardigheid opgenomen.**

Wij zijn van mening dat al deze uitgangspunten perfect aansluiten bij dat waar het Advies Onderwijs 2032 voor staat: Europees burgerschap, Internationalisering, Interdisciplinaire samenwerking en persoonsvorming.

Wij hopen op een spoedige reactie uwerzijds en een uitnodiging om in een persoonlijk gesprek met de Visiegroep Frans (eventueel samen met de Visiegroep Duits) onze punten toe te kunnen lichten.

Met vriendelijke groeten,
namens de Visiegroep Frans,

Berrie de Zeeuw

Advies 'Internationaliseren met ambitie' (Onderwijsraad, mei 2016):
<https://www.onderwijsraad.nl/publicaties/2016/internationaliseren-met-ambitie/volledig/item7414>

Petitie 'Roep de afbraak van het onderwijs Frans een halt toe!':
<http://www.petities24.com/signatures/roep-de-afbraak-van-het-onderwijs-frans-een-halt-toe/>